

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 5. studenoga 2008.

Uskrsnuće – ključ i os Pavlove kristologije

Draga braćo i sestre!

"Ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša... još ste u grijesima" (1 Kor 15,14.17). Tim snažnim riječima iz Prve poslanice Korinćanima sveti Pavao daje shvatiti koju je presudnu važnost pridavao Isusovu uskrsnuću. U tome događaju, naime, krije se rješenje problema koji je predstavljala drama križa. Križ sam po sebi ne bi mogao objasniti kršćansku vjeru. Uskrsno se otajstvo sastoji u činjenici da "bi... uskrišen treći dan po Pismima" (1 Kor 15,4) – tako svjedoči prva kršćanska tradicija. Tu se krije ključ Pavlove kristologije: sve se vrti oko te osi. Čitav Pavlov nauk ima svoje ishodište i vrhunac u otajstvu Onoga koga je Otac uskrsnuo od mrtvih. Uskrsnuće je temeljna činjenica: gotovo prapočelo (usp. 1 Kor 15,12), na temelju kojeg Pavao može izložiti svoj kratki navještaj (kerygma) (usp. 1 Kor 15,12): Onaj koji je raspet i koji je tako očitovao beskrajnu ljubav prema čovjeku, uskrsnuo je i živ je među nama.

Važno je uvidjeti vezu između navještaja uskrsnuća, u obliku u kojem ga Pavao izlaže, i navještaja kakav susrećemo u prvim kršćanskim zajednicama. Tu se uistinu može vidjeti važnost tradicije koja je postojala prije Apostola i koju on, s velikim poštovanjem i pozornošću, želi i sam dalje prenositi. Tekst o uskrsnuću, sadržan u pog. 15,1-11 Prve poslanice Korinćanima, dobro ističe povezanost između onoga "primiti" i onoga "prenositi". Sveti Pavao pridaje veliku važnost doslovnog prenošenja tradicije; na kraju tog ulomka ističe: "tako propovijedamo, tako vjerujete" (1 Kor 15,11), ističući time jedinstvo kerigme za sve vjernike i za sve one koji će naviještati Kristovo uskrsnuće. Tradicija na koju se nadovezuje je izvor iz kojeg treba crpiti. Originalnost njegove kristologije nije nikada nauštrb vjernosti tradicije. Kerigma koju su izložili apostoli uvijek prethodi osobnoj Pavlovoj preradi; on u svakom svom tumačenju i obrazlaganju polazi od zajedničke tradicije, u kojoj se izražava vjera svih Crkava.

Uputno je ovdje pojasniti kako sveti Pavao, u naviještanju uskrsnuća, nije zaokupljen time da predstavi cjelovito doktrinarno izlaganje o uskrsnuću, već se te teme dotiče odgovarajući na sumnje i pitanja koja mu postavljaju vjernici; riječ je dakle o prigodnom govoru, ali punom življene teologije. Tu se susreće

usredotočenost na ono bitno: mi smo "opravdani" po Kristu, to jest Krist koji je umro i uskrsnuo učinio nas je pravednicima i dionicima spasenja.

Na vidjelo izbija prije svega činjenica uskrsnuća, bez kojega bi kršćanski život bio naprosto apsurdan. Toga uskrsnog jutra se dogodilo nešto izvanredno i, istodobno, vrlo konkretno, praćeno točno određenim znacima, koje su zamijetili brojni svjedoci. I za Pavla, kao i za druge novozavjetne pisce, uskrsnuće je vezano uz svjedočenje onih koji su imali izravno iskustvo susreta s Uskrsnim. Riječ je o gledanju i slušanju ne samo očima odnosno osjetilima, nego nutarnjim svjetlom koje potiče prepoznati ono što vanjska osjetila potvrđuju kao objektivnu datost. Pavao – kao i sva četiri Evanđelja – stoga pridaje temeljnu važnost ukazanjima, koja su uvjeti za vjeru u Uskrsloga koji je ostavio grob prazan. Stvara se tako onaj lanac tradicije koji će se, preko svjedočanstva apostola i prvih učenika, protezati do budućih pokoljenja. On podsjeća da se Uskrsli ukazao Kefi, Dvanaestorici, braći kojih je bilo pet stotina zajedno, Jakovu, svim apostolima (usp. 1 Kor 15,5-7), i na kraju i njemu, uključujući ga tako u prvu skupinu izravnih svjedoka: "Najposlije, kao nedonoščetu, ukaza se i meni" (r. 8).

Prva posljedica, ili prvi način izražavanja toga svjedočanstva, je naviještanje Kristova uskrsnuća kao sažetka evanđeoskog navještaja i kao vrhunca puta spasenja. Sve to Pavao čini u raznim prigodama: u Antiohiji Pizidijskoj (usp. Dj 13,29 sl.), u Ateni (usp. Dj 17,31), pred sinedrijem (usp. Dj 23,6), pred upraviteljem Feliksom (usp. Dj 24,21), kraljem Agripom (usp. Dj 26,6-8) kao i, implicitno, rimskim Židovima (usp. Dj 17,32). I kada ga je rimski sudac dao izvesti pred sinedrij kaže: "Sudi mi se zbog nade, uskrsnuća mrtvih" (Dj 23,6). Pavao to opetovano ponavlja u svojim poslanicama (usp. 1 Sol 1,9 sl.; 4,13-18; 5,10), u kojima se poziva također na svoje osobno iskustvo (usp. Gal 1,15-16; 1 Kor 9,1). Taj veliki misionar naviješta Isusovo uskrsnuće ne samo podozrivim Židovima, već i Grcima koji su se snažno opirali prihvatiti njegov navještaj zbog svoga dualističkog mentaliteta koji, premda prihvaća da je duša besmrtna, ipak spasenje vidi u oslobađanju od tijela, a ne u njegovu ponovnom preuzimanju nakon smrti.

No, možemo se zapitati: koji je, prema Pavlu, duboki smisao događaja Isusova uskrsnuća? Zašto je uskrsnuće za njega tako presudna tema? Pavao daje svečani odgovor na to pitanje na početku Poslanice Rimljanima, koju započinje pozivanjem na "evanđelje Božje... o Sinu svome, potomku Davidovu po tijelu, postavljenu Sinom Božjim, u snazi, po Duhu posvetitelju uskrsnućem od mrtvih" (Rim 1,1.3-4). Pavao zna dobro, i to mnogo put ističe, da je Isus bio Sin Božji oduvijek, od trenutka svoga utjelovljenja. Novost uskrsnuća sastoji se u činjenici da je Isus, uzdignut iz poniženja svoga zemaljskog života, postao Sin Božji "u snazi". Isus ponižen sve do smrti na križu može sada reći jedanaestorici: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji" (Mt 28,18). Ostvarilo se ono što kaže Psalam 2.: "Zatraži samo, i dat ću ti puke u baštinu, i u posjed krajeve zemaljske" (r. 8). Zato s uskrsnućem započinje naviještanje Kristova evanđelja svim narodima –

započinje Kristovo Kraljevstvo, to novo Kraljevstvo koje ne pozna druge vlasti osim vladavine istine i ljubavi.

Uskrsnuće stoga definitivno otkriva pravi identitet i izvanrednu veličinu Raspetoga. To je uvišeno dostojanstvo, tome dostojanstvu nema premca: Isus je Bog! Za svetoga Pavla tajni Isusov identitet, bar s metodološkog gledišta, više se otkriva u otajstvu uskrsnuća, no u utjelovljenju. Dok naslov Krist, to jest "Pomazanik", kod Pavla teži postati pravo ime Isusa a naziv Gospodin približe određuje njegov osobni odnos s vjernicima, sada naslov Sin Božji ilustrira duboki Isusov odnos s Bogom, koji se u punini otkriva u događaju uskrsnuća. Može se stoga reći da je Isus uskrsnuo da bude Gospodar živima i mrtvima (usp. Rim 14,9; i 2 Kor 5,15), ili, drugim riječima, da nas opravda (usp. Rim 4,25).

Sve to ima važne posljedice za naš vjernički život: pozvani smo čitavim svojim bićem biti dionici cjelokupnog događaja Kristove smrti i uskrsnuća. "Umrli smo s Kristom" i "vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista: Krist uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje" (Rim 6,8-9). To prelazi u dioništvo u Kristovim patnjama, koje uvodi u puno suobličenje s Njim putem uskrsnuća kojem stremimo u nadi. To se dogodilo i svetom Pavlu, čije je osobno iskustvo opisano u poslanicama koliko bolnim toliko i realističnim tonovima: "da upoznam njega i snagu uskrsnuća njegova i zajedništvo u patnjama njegovim, ne bih li kako, suobličen smrti njegovoj, prispio k uskrsnuću od mrtvih" (Fil 3,10-11; usp. 2 Tim 2,8-12). Teologija križa nije teorija – to je zbilja kršćanskog života. Živjeti u vjeri u Isusa Krista, živjeti istinu i ljubav za sobom povlači svakodnevna odricanja i trpljenja. Kršćanstvo nije lagodan put, to je prije zahtjevan uspon, obasjan svjetlom Krista i njegove velike nade. Kršćanin se nalazi između dviju krajnosti: na jednom je kraju uskrsnuće koje se već na neki način dogodilo ili je zajamčeno (usp. Kol 3,1-4; Ef 2,6), a na drugom žurnost uključivanja u onaj proces koji sve vodi prema punini, opisan u Poslanici Rimljanima živopisnom slikom: kao što čitavo stvorenje uzdiše i muči se gotovo kao u porođajnim bolima, tako i mi uzdišemo iščekujući otkupljenje svoga tijela (usp. Rim 8,18-23).

Možemo, ukratko, sa svetim Pavlom reći da pravi vjernik postiže spasenje ispovijedajući ustima da je Isus Gospodin i vjerujući svojim srcem da ga je Bog uskrisio od mrtvih (usp. Rim 10,9). Na taj se način uključuje u onaj proces po kojem se prvi Adam, zemljani i podložan raspadljivosti i smrti, preobražava u posljednjeg Adama, nebeskog i neraspadljivog (usp. 1 Kor 15,20-22.42-49). Taj je proces započeo Kristovim uskrsnućem, na kojem se stoga temelji nada da ćemo i mi jednoga dana moći s Kristom ući u svoju pravu domovinu koja je na nebu. Nošeni tom nadom nastavimo svoj put očima srca uprta u nebo, odakle – da se poslužimo Pavlovim riječima – iščekujemo "Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu" (Fil 3,20-21).

© Copyright - Libreria Editrice Vaticana